

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de voorzitters van de vaste commissies voor SZW, EZ,
VenJ, OCW en VWS

Plaats en datum: Den Haag, 22 mei 2017
Betreft: Vragen van de V-100 bij de jaarverslagen over 2016
Ons kenmerk: -

Geachte voorzitters,

Met deze brief informeert de vaste commissie voor Financiën u over de vragen van de zogenaamde 'V-100' bij de jaarverslagen over 2016 van uw ministeries. Deze vragen kunt u desgewenst betrekken bij de verdere behandeling van de verantwoordingsstukken, door deze namens uw commissie door te geleiden aan het kabinet of deze te betrekken bij de debatten.

De V-100

Het beleid van de Rijksoverheid raakt iedereen. Maar de gevolgen worden vaak pas duidelijk wanneer het beleid in de praktijk komt, bijvoorbeeld bij scholen of bedrijven. Daarom organiseert de Kamer op 22 mei 2017 voor het eerst een V-100 (Kamerstuk 31428, nr. 10). De vaste commissie voor Financiën heeft honderd ervaringsdeskundigen bij de Kamer uitgenodigd om te reflecteren op de jaarverslagen van de ministeries van SZW, EZ, VenJ, OCW en VWS. Bijvoorbeeld bespreken studenten, docenten en onderwijsbestuurders de kosten en resultaten van het onderwijsbeleid. De deelnemers hebben aan het einde van de dag hun vragen aangeboden aan de Kamer.

De honderd deelnemers zijn door ProDemos geselecteerd op basis van hun ervaring met één van de tien onderstaande beleidsthema's:

<i>SZW</i>	<i>Meer goed werk: ontwikkeling van de arbeidsmarkt en gevolgen voor (potentiële) werknemers en werkgevers</i> <i>Kansen voor iedereen: een maatschappij waarin iedereen kansen krijgt om te participeren en het beste uit zichzelf te halen</i>
<i>EZ</i>	<i>Duurzaam en innovatief ondernemen: bevorderen van duurzaam en innovatief ondernemerschap</i> <i>Betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening: bevorderen van een doelmatige en duurzame energievoorziening</i>
<i>VenJ</i>	<i>Veilige wijken: preventief en correctief bevorderen van de veiligheid in woonwijken</i> <i>Straffen en reclasseren: bestraffen en rehabiliteren van justitiële inrichting tot terugkeer in de maatschappij</i>
<i>OCW</i>	<i>Uitdagend onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt:</i> <i>kwalitatief goed en uitdagend onderwijs dat aansluit bij de vraag op de arbeidsmarkt</i> <i>Vakkundige leraren: goed opgeleide en vakkundige leraren, docenten en schoolleiders, die samen zorgen voor een veilig en ambitieus leerklimaat</i>

VWS

Sporten en bewegen voor iedereen: een sportieve samenleving waarin voor iedereen passende en veilige sport- en beweegmogelijkheden aanwezig zijn en waarin uitblinken in sport wordt gestimuleerd.

Jeugdzorg: passende hulp voor kinderen die in hun ontwikkeling worden bedreigd

In de bijlage van deze brief vindt u de vragen van de V-100. Ik hoop dat deze u kunnen ondersteunen bij uw controle van de jaarverslagen en de andere verantwoordingsstukken over het jaar 2016.

Hoogachtend,

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Duisenberg

De griffier van de vaste commissie voor Financiën,
Berck

Bijlage 1: Vragen van de V-100 bij de jaarverslagen over 2016

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Thema 1: Meer goed werk

Nederland telt zo'n één miljoen zzp'ers. Deze groep is heel divers, ook qua inkomen. De verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering is sinds 1 augustus 2004 afgeschaft. Op dit moment heeft ongeveer 20% een verzekering. Welke inspanningen heeft u verricht om het aantal verzekerde zzp'ers te stimuleren? Is bij u bekend dat een verzekering voor een groot deel van de zzp'ers financieel niet toegankelijk is? Zo ja, wat gaat u daaraan doen? Is bij u bekend hoe divers de zzp'er is en de daarmee gepaard gaande kosten? Is daar beleid op? Is bij u bekend dat er belemmeringen zijn voor het afsluiten van een arbeidsongeschiktheidsverzekering? Bent u bereid te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) opnieuw in te voeren?

In het jaarverslag 2016 is te zien dat 0,5 miljoen euro beschikbaar is gesteld voor het actieplan 'Perspectief voor vijftigplussers' om beeldvorming over werkzoekende vijftigplussers te verbeteren (pagina 77). Wat is daarvan concreet gerealiseerd? Hoeveel werkgevers zijn bereikt?

Bij de kerncijfers werkloosheid 2016 staat dat het werkloosheidspercentage 45-75 jaar is gedaald van 6,5% naar 5,6%. Kunt u dat naar leeftijd splitsen voor de groep 47-57 jaar en de groep 57-67 jaar? Bent u bekend met het feit volgens cijfers van het CBS ongeveer 200.000 werkzoekende vijftigplussers uit de statistieken verdwenen zijn? Bent u bereid deze cijfers nader te onderzoeken?

In het jaarverslag staat dat de sectorplannen een belangrijke rol spelen bij het samenbrengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Heeft de evaluatie van het beleid van de sectorplannen tot aanpassing geleid, met als doel om meer mensen om te scholen? Zo ja, hoe zien die aanpassingen er uit?

In het regeerakkoord uit 2012 stelt het kabinet nooit haar ogen te zullen sluiten voor de mensen die het zonder extra zetje in de rug niet kunnen redden. Daarnaast stelt het kabinet dat wie kan werken, dat ook moet doen. Tot slot mag flexibele arbeid niet verworden tot een goedkoop alternatief voor vast werk. Uit de arbeidsmarktanalyse 2017 blijkt dat mensen uit kwetsbare groepen veelal in flexbranches werken en deze onvoldoende gebruik kunnen maken van scholingsinstrumenten. Met de Wet werk en zekerheid (WWZ) probeert het kabinet de balans tussen vast en flexibel werk te verbeteren. Bijvoorbeeld door de duur van flexcontracten te beperken tot twee jaar, en de pauze tussen contracten te verlengen tot zes maanden. Uit het jaarverslag 2016 blijkt dat 80% van de nieuwe banen flexibele banen zijn. In hoeverre is het gelukt om met de WWZ een (meer) duurzame inclusieve arbeidsmarkt te realiseren? In hoeverre is het gelukt om middelen ter ondersteuning van kwetsbare groepen (scholingsvouchers en 95 miljoen euro Wajong) effectief te laten bijdragen aan de inclusieve duurzame arbeidsmarktpositie? In hoeverre heeft u rekening gehouden met kwetsbare groepen en heeft u er een beeld van of zij dit ook zo hebben ervaren?

Thema 2: Kansen voor iedereen

In de begroting 2016 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid staat het volgende: "Een samenleving met kansen voor iedereen is geen vanzelfsprekendheid maar verdient constante aandacht" (pagina's 11 en 12). Voor bepaalde doelgroepen zijn er omtrent bovenstaand thema geen doelstellingen en prestaties bepaald en geen uitgaven begroot. Met name gaat het hierbij om de doelgroep met een arbeidsbeperking die niet onder het doelgroepenregister valt, maar die wel hulp nodig heeft bij het vinden en behouden van werk. Concrete voorbeelden zijn jongeren met een chronische ziekte, MBO+, HBO en WO met een beperking (GGZ-problematiek, visueel en/of auditief beperkt, lichamelijk beperkt). Deze mensen zijn allen in staat om het

minimumloon te verdienen, maar moeten concurreren met "gezonde" sollicitanten en sollicitanten uit het doelgroepenregister. Daarbij hebben zij wel hulp nodig. Hoe waarborgt u meetbaar gelijke kansen op de arbeidsmarkt van deze doelgroepen, die nu tussen wal en schip vallen? Hierbij inachtnemend het VN-verdrag voor gelijke rechten van mensen met een handicap. Welke inspanningen heeft u verricht om dit VN-verdrag na te leven in relatie tot gelijke kansen voor mensen met een beperking (buiten het doelgroepenregister) op de arbeidsmarkt?

De bestrijding van armoede en schulden is een belangrijk doel voor de participatie en productiviteit van kwetsbare burgers en kinderen. Het ministerie zegt hierover als beleid dat er onverminderd hard wordt gewerkt aan de bestrijding van armoede en schulden. Het ministerie benoemt het als beleidsprioriteit en het kabinet heeft hiervoor 100 miljoen euro vrijgemaakt. Kunt u aangeven hoe de 100 miljoen euro is besteed? Welke doelstellingen zijn geformuleerd en wat heeft de investering tot nu toe opgeleverd?

Uw doelstelling is ervoor te zorgen dat nieuwkomers snel de Nederlandse taal machtig zijn en kennis hebben van de Nederlandse samenleving en participeren (begrotingsartikel 13). Wij constateren dat zowel in de begroting als het jaarverslag niet concreet (genoeg) vermeld staat hoe het is gesteld met deze doelstellingen. We weten dat er een beleidsdoorlichting is en willen toch van u weten: wat zijn de behaalde resultaten van deze doelstelling? Bent u hier tevreden over? Wat zijn de cijfers? Hoe kunt u dit vertalen naar de verbetering van de positie van de migranten op de arbeidsmarkt?

Economische Zaken

Thema 1: Duurzaam en innovatief ondernemen

Het regeerakkoord stelt dat innovatiekracht moet worden gericht op de transitie naar duurzame en groene groei. In de begroting (p. 45) worden geen concrete doelen voor 2016 genoemd. Uit de evaluatie (p. 35) blijkt dat Nederland een vijfde plaats scoort in Europa, waarbij niet wordt aangegeven: of deze score is gebaseerd op groene en duurzame innovatie en of deze innovatie heeft geleid tot daadwerkelijke succesvolle economische groei. Hiervoor zijn risicodragende investeringen nodig, waarbij op pagina 27 van het jaarverslag opvalt dat het totale uitstaande bedrag in risicoregelingen zelfs lager is geworden (3,5 miljard euro naar 3,4 miljard euro). Welke concrete maatregelen heeft de minister in 2016 genomen om het gat tussen de ambitie uit het regeerakkoord op het gebied van duurzame innovatie en circulaire economie en de werkelijkheid te sluiten om zodoende de kansen, die er volop liggen voor ons land, maximaal te benutten?

In het jaarverslag staat op pagina 12 vermeld het structureel verminderen van de regeldruk voor bedrijven/burgers/professionals met 2,5 miljard euro in 2017. Op pagina 49 wordt gerefereerd aan het programma ruimte voor regels en aan ICT & regeldruk. Op pagina 12 staat dat er grote stappen zijn gerealiseerd. Hoe weten we dat er grote stappen zijn gerealiseerd? Welk gedeelte van de 2,5 miljard euro is gerealiseerd en hoe is dat gemeten? Hoe wordt het bedrijfsleven in de meting betrokken?

Hoe borgt u dat bedrijven, professionals en burgers niet verdwaald raken tussen bestuurslagen? Met andere woorden: hoe beperkt u de zogenaamde "Huis van Thorbeckelasten"? Voorbeelden van deze lasten zijn: provinciale fondsen geven extra lasten, GMO-regels uit Brussel in Nederland geblokt, mestregels uit Brussel in Nederland niet implementeerbaar.

Thema 2: Betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening

Nederland dreigt haar positie als koploper op elektrisch rijden kwijt te raken. De verkoop van auto's die elektrisch kunnen rijden is sterk teruggelopen. De belangrijkste oorzaak hiervan is het afschaffen van fiscale voordelen voor semi-hybride auto's. Tegelijkertijd is er duidelijke ambitie om koploper te blijven en het percentage elektrische auto's te laten toenemen. Hoeveel geld is er concreet uitgegeven aan elektrisch rijden de afgelopen jaren: gedorven inkomsten fiscaal, Green Deal, etc.? Wat is het effect van deze uitgaven geweest op de verkoop van voertuigen die

elektrisch kunnen rijden? Is er tot op heden groei in de verkoop van elektrische auto's? Zijn de financiële middelen door het afschaffen van fiscale voordelen voor hybride auto's alsnog besteed aan elektrisch rijden? Wordt met het huidige beleid in 2020 het groeipad gerealiseerd?

De overheid heeft in de energietransitie naast beleidsmaker een belangrijke rol te spelen als launching customer en als zichtbaar voorbeeld voor de rest van de markt. Bijvoorbeeld op het gebied van verduurzamen gebouwen, elektrificatie van het wagenpark en de inkoop van energie. Kan de minister aangeven op welke manieren in 2016 de overheid zelf het goede voorbeeld heeft gegeven? Om in haar aanbestedingsbeleid, inkoopbeleid wagenpark en vastgoed te verduurzamen. Hoeveel financiële middelen zijn hiermee gepaard gegaan?

U geeft aan een doelstelling van gemiddeld 1,5 procent energiebesparing per jaar te willen behalen conform het Energieakkoord. De door u ingezette maatregelen geven een beeld van hoe u dit wil bereiken. Geen inzicht wordt gegeven in de effectiviteit en doelmatigheid van deze ingezette maatregelen. Welk effect heeft u hiermee bereikt? Kan de minister in het specifiek aangeven op welke manier de compensatie van het Europese systeem voor emissiehandel (ETS) bijdraagt aan het bereiken van deze doelstelling?

In het regeerakkoord is het doel opgenomen om het aandeel duurzame energie in 2020, bijgesteld in het jaarverslag 2016, in 2023 naar 16% van het totaal te brengen. Wij constateren dat tot heden het aandeel 5,8 procent bedraagt. De beschikbare ingezette instrumenten worden niet volledig benut. De recente economische groei draagt bij aan een toenemende energievraag. Welke maatregelen zijn nodig om zowel de onderuitputting van bestaande instrumenten te voorkomen en de extra vraag naar duurzame energie te kunnen realiseren, om een geloofwaardig transitiepad naar 2023 te kunnen realiseren, welke tussendoelen zijn volgens u haalbaar en realistisch? Heeft u voldoende in beeld dat bepaalde instrumenten niet volledig worden uitgenut en welke acties gaat u ondernemen om dit instrumentarium ten volle aan te wenden? Zijn subsidie-instrumenten het juiste middel om dit doel te bereiken?

Gezien het feit dat Nederland achterligt op schema om haar duurzame doelstellingen te realiseren is de urgentie groot om tot daadkrachtig beleid en eenduidige uitvoering te komen. Als gevolg van het feit dat energie bij verschillende departementen is ondergebracht is het lastig integraal de uitgaven en voortgang in te zien en te beoordelen. Bovendien blijft onduidelijk welk departement de eindverantwoordelijkheid draagt. Welke nadelen ziet de minister in het onderbrengen van het thema energie bij verschillende departementen? Op welke manier verschilt de Nederlandse aansturing van de energiesector vanuit de overheid ten opzichte van de landen die we op het gebied van de energietransitie tot de koplopers kunnen rekenen?

Bij de warmtetransitie is een groot probleem: hoe haal je bij bestaande bouw individuele bewoners over? Eén van de manieren om dit te bereiken die u formuleert is: "het bieden van mogelijkheden aan lokale energieprojecten", bij uitstek de manier om bij burgers achter de voordeur te komen. Kan u aangeven hoe dit is gedaan en wat hieraan is uitgegeven? Zijn er genoeg projecten gestimuleerd gezien de enorme onderbesteding van de subsidies (SDE en SDE+) en het niet halen van de doelstelling van 14%?

We constateren dat de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) wordt ingezet om een financiële bijdrage te leveren aan de verduurzaming van de te herstellen woningen (pagina 71 van het jaarverslag 2016). Het feit dat een concrete doelstelling en geoordeelde middelen ontbreken in de verantwoording vraagt om een nadere toelichting. Welke taakstelling en instrumentarium heeft de NCG om dit te bereiken? Hoeveel woningen wilt u aanpakken en welk ambitieniveau heeft u? Hoe zorgt u ervoor dat deze doelstelling wordt geborgd bij de NCG en in het doelgebied?

In de verantwoording geeft u gebruik te maken van financiële instrumenten, zoals subsidies en garanties, maar ook niet-financiële instrumenten zoals het stroomlijnen van energieregelgeving om de werking van de energiemarkt te verbeteren, de regeldruk te verminderen en efficiënter toezicht mogelijk te maken. Kunt u aangeven in welke mate deze maatregelen hebben bijgedragen aan de energietransitie naar een volledig duurzame en betrouwbare voorziening?

Veiligheid en Justitie

Thema 1: Veilige wijken

In het regeerakkoord bij Veiligheid en Justitie (blz. 26) staat: "kwetsbare groepen moeten op de overheid kunnen rekenen. Door een goede onderlinge samenwerking kunnen ouders, onderwijs, jeugdzorg en politie risicogedrag tijdig signaleren en zo criminele carrières voorkomen." In de veiligheidsagenda staat als maatregel: "op Rijksoverheidsniveau gecoördineerd inzet op veiligheidsgerelateerde maatregelen bij de aanpak van onder meer schooluitval en beleid ten aanzien van kwetsbare groepen (105 miljoen euro)." Welk deel van de 105 miljoen euro is ingezet voor een gecoördineerde inzet? Waar bestaat de gecoördineerde inzet uit? Betreft dat bepaalde projecten? Zo ja, wat waren de resultaten van deze projecten?

In het regeerakkoord wordt gesteld dat een sociale samenleving een veilige samenleving is. In de veiligheidsagenda zien we dat de minister het stimuleren van lokale veiligheidsprojecten tot haar verantwoordelijkheid rekent. Wat heeft de minister tot nu toe gedaan om deze projecten te stimuleren? Wetende dat er een aantal succesvolle lokale projecten zijn, zoals een "jongeren toezichtteam", wat doet de minister eraan om deze succesvolle projecten verder uit te rollen? Vindt de minister het tot zijn taak behoren om dergelijke initiatieven financieel te steunen?

In het regeerakkoord wordt gesteld dat burgers meer betrokken worden bij het veiligheidsbeleid in wijken. Bij lezing van de stukken (i.e. de begroting en het jaarverslag 2016) zien we de invulling van de burgerbetrokkenheid nauwelijks terug. Kan de minister aangeven welke maatregelen hierop zijn ingezet, welke financiële middelen hierop zijn ingezet en wat de resultaten zijn geweest?

In het regeerakkoord wordt gesteld dat een sociale samenleving een veilige samenleving. Bij het onderzoeken van de stukken (i.e. de begroting en het jaarverslag 2016) valt op dat de minister vooral inzet op concrete criminaliteitspreventie en niet of nauwelijks op samenlevingsopbouw en het daardoor bevorderen van sociale contacten in buurten en wijken (pre-preventie / vroegsignalering). Is de minister met ons van mening dat dit belangrijk is? Is hij voorts met ons van mening dat het ministerie van Veiligheid en Justitie hierin een samenwerkingsrol heeft met andere departementen? Zo ja, hoe wordt daar invulling aan gegeven?

Kan de minister aangeven of er ook stimulerings- of subsidieregelingen zijn voor burgerinitiatieven? Zo ja, welke? Zo nee, wat is de reden dat burgerinitiatieven niet door u worden ondersteund? Er zijn inmiddels zeer goede buurtwacht-initiatieven met eigen whatsappgroepen, zoals de Weesper Buurtwacht. Heeft de minister voor soortgelijke burgerinitiatieven middelen beschikbaar gesteld om ze goed te laten functioneren? Heeft de minister ingezet op informatieverstrekking aan politie en gemeenten opdat deze initiatieven worden ondersteund en serieus worden genomen door de politie?

Wij lezen in het jaarverslag 2016 dat de inspanningen van de minister erop gericht zijn het lokaal bestuur zo effectief en efficiënt als mogelijk in staat te stellen de lokale veiligheid te vergroten. In de praktijk zien medewerkers van de politie en gemeenten hier onvoldoende van terug. Daarover hebben wij de volgende vragen. Hoe zorgt de minister ervoor dat de gemeenten (lokaal bestuur) in positie zijn voor wat betreft de inzet van de nationale politie? Wat zijn de concrete resultaten van deze inspanningen, Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Bibob) niet meegerekend? Bent u dit aan het monitoren? Zo ja, op welke wijze doet u dit? Zo nee, op welke wijze houdt u zicht op het invulling geven aan uw inspanningen?

In de begroting 2016 van het ministerie van Veiligheid en Justitie staat bij artikel 33, veiligheid en lokaal bestuur, dat de minister een stimulerende rol heeft. Inspanningen zijn gericht op een effectief en efficiënt lokaal bestuur t.a.v. de lokale veiligheid. Op welke manier is invulling gegeven aan de stimulerende rol? Met welk resultaat? Waren er belemmerende factoren? Wij horen vaak dat de privacywetgeving belemmerend werkt. Wat doet u eraan om dit soort belemmeringen te verminderen?

In het jaarverslag van het ministerie van Veiligheid en Justitie staat op pagina 70 bij verwarde personen: "In Vught is een proef geweest waar GGD en partners vroegtijdig verwarde personen signaleren met als doel om escalaties en ingrijpen door politie te voorkomen." Welke concrete resultaten zijn er in Vught behaald? Waarop zijn deze resultaten gebaseerd? Was er voor dit project een financiële bijdrage van het ministerie? Zo ja, welke? Wilt u dit project voortzetten/uitrollen?

Thema 2: Straffen en reclasseren

In het regeerakkoord staat als beleidsdoel: "Terugdringen van recidive door tijdige resocialisatie om nieuw perspectief te creëren." Daarnaast lezen wij in begrotingsartikel 34 dat u preventie stimuleert door het beschikbaar stellen van integriteitsinstrumenten zoals de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Wij onderkennen het belang van het instrument. U stelt in het jaarverslag dat Justis de waarde en mogelijkheden van screening uitdraagt in verbindingen met de opdrachtgevers en partners. In de praktijk ervaren wij dat er een substantiële groep is die op basis van eigen aannames geen VOG aanvraagt, waardoor de afstand tot de arbeidsmarkt vergroot wordt en dus de kans op recidive toeneemt. Eveneens ervaren wij dat het aanvraagformulier ruimte biedt aan werkgevers om een hele brede toetsing aan te vragen waarvan het de vraag is of het relevant is voor de werkzaamheden. In hoeverre belemmert het systeem van de VOG zoals dat nu in de praktijk uitpakt de resocialisatie van justitiebeleid?

Bent u bekend met het feit dat de voorwaardelijke VOG grote bekendheid geniet? Zo nee, hoe kan het dat u dat niet weet? Zo ja: hoe gaat u hier meer bekendheid aan geven?

In het regeerakkoord wordt gesproken over het terugdringen van recidive door passende straffen en tijdige resocialisatie. In de praktijk signaleren wij dat er een groep ex-gedetineerden is die tussen wal en schip valt, niet onder één van de bestaande regelingen valt en geen justitieel kader (meer) heeft. Naar aanleiding van een motie van het lid Van der Staaij is 2,4 miljoen euro vrijgemaakt om de begeleiding naar wonen en werken te stimuleren (subsidie beleidskader begeleiding van ex-gedetineerden voor wonen en werken 2016). In de verantwoording van het jaarverslag van het ministerie van Veiligheid en Justitie is hierover vrijwel niets terug te vinden. In hoeverre heeft de 2,4 miljoen euro subsidie, ingesteld in reactie op de motie Van der Staaij, geleid tot resocialisatie en verminderde recidive, zoals ook beoogd in het regeerakkoord, voor ex-gedetineerden die tussen wal en schip vallen?

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Thema 1: Uitdagend onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt

In het regeerakkoord was een belangrijk thema het terugdringen van administratieve verplichtingen in het onderwijs (pagina 16). Uit onderzoek van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en De Monitor is echter gebleken dat er een toename is van leraren die de werkdruk te hoog vinden (van 41% in 2012 naar 56% in 2016) als gevolg van toenemende administratieve verplichtingen. Goed onderwijs begint bij de leraar en te hoge werkdruk gaat ten koste van de kwaliteit van het onderwijs. Kunt u toelichten waarom leraren meer administratieve druk lijken te ervaren, ondanks het feit dat de Voortgangsrapportage Regeldruk stelt dat er een groeiend bewustzijn en breed draagvlak aanwezig zijn om regeldruk binnen de school te agenderen (pagina 13, jaarverslag ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2016)?

Stimuleren van verbetercultuur (lerende school) is belangrijk met het oog op het verhogen van de onderwijskwaliteit. Het kabinet heeft in haar beleid staan dat zij "zittende leraren in staat wil stellen zich continu te professionaliseren" en zegt daarbij tegelijkertijd te werken aan de daarvoor benodigde randvoorwaarden (begroting 2016, pagina 12). Een belangrijke voorwaarde is voldoende tijd. Het kabinet heeft daarvoor als doelstelling geformuleerd dat in 2017 81% van de docenten aan (een vorm van) peer review doet, en in 2020 zelfs 100%. In de verantwoording lezen wij dat in 2016 in het VO 68% van de docenten aan peer review doet. Volgens het onderzoek 'Onderwijs werkt' (Regioplan 2014) is er echter sprake van een dalende trend. Bovendien blijkt uit

het Inspectierapport 'De Staat van de Leraar 2016' dat slechts 8% van de docenten leert in de vorm van professionele leergemeenschappen (PLG; een effectieve vorm van professionalisering). Bovendien doet 62,3% van de VO docenten dit in de eigen tijd. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat beschikbare tijd een belangrijke factor is voor de effectiviteit van professionalisering. Hier is sprake van een grote discrepantie. Een intensivering van het beleid om de doelstelling van 100% peer review in 2020 zou voor de hand liggen. Kan de minister toelichten wat de precieze definitie is van peer review? Hoe wordt deze indicator gemeten? Hoe verhoudt zich de 81% van docenten die aan peer review doet zich met de 8% van de docenten die leert in de vorm van PLG's? Hoe verhoudt zich de 8% met de doelstelling van 100% docenten die aan peer review doen? Is de constatering dat docenten vooral in de eigen tijd professionaliseren aanleiding voor de minister om het beleid de verbetercultuur te bevorderen te wijzigen? Welke concrete voorstellen doet de minister om de verbetercultuur en het leren van elkaar te bevorderen teneinde de doelstelling van 100% te realiseren?

In het jaarverslag op pagina 65 staat dat ondanks de Prestatieafspraken Hoger Onderwijs het studiesucces achterblijft in het HBO. Volgens de cijfers van de website Onderwijs in cijfers is de uitval van studenten op het HBO het grootst. Bovendien noemt u in het jaarverslag op pagina 74 dat uit de evaluatie van de Prestatieafspraken bleek, dat onder andere studiesucces een 'reëel vraagstuk' is voor het HBO. Kunt u toelichten welke rol u voor uzelf ziet weggelegd in het stimuleren van de studiesuccessen op het HBO, bovenop de huidige prestatieafspraken? Zo u deze rol niet ziet, waarom niet?

Thema 2: Vakkundige leraren

Er is weinig melding gemaakt over de mogelijkheden die de associate degree opleidingen geven in de begroting van 2016. Wat is uw mening over de associate degree? Denkt u dat studentenuitval op het HBO beteugeld zou kunnen worden door associate degrees aan te vangen? Hoe denkt u dat HBO-instellingen gestimuleerd kunnen worden om een associate degree opleiding te beginnen?

Op een aantal plekken in de begroting 2016 werd 'Bildung' aangehaald, zoals op p.13 en op p. 64 van de begroting 2016 onder het kopje 'internationalisering'. In het jaarverslag komt heur niets over terug. Kunt u aangeven wat u onder 'Bildung' verstaat? Waarom komt hierover niets terug in het jaarverslag 2016? Welke belang kent u er aan toe? Welke doelstellingen zijn er om 'bildung' onder docenten en studenten te bevorderen? Welke acties zijn of worden ondernomen?

Er zijn hoge ambities geformuleerd rond de professionalisering van leraren en schoolleiders. In 2016 zijn positieve ontwikkelingen te zien, maar ook wordt geconstateerd dat de beheersing van didactische en differentiatievaardigheden nog mogelijkheden verbetering laat zien. Eisen op dit gebied worden geformuleerd voor het PO en VO. Voor het MBO wordt slechts verwezen naar het lerarenregister. Waarom is het lerarenregister de enige geformuleerde indicator voor de kwaliteit binnen het MBO? Welke definitie van kwaliteit van onderwijs binnen het MBO hanteert u?

De kwaliteit van het onderwijs in Nederland is een belangrijke aangelegenheid. In de begroting 2016 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn indicatoren voor het MBO en HBO onderbelicht. Voor het MBO staat er bij de kwaliteit van de docenten de registratie in het Lerarenregister genoemd en bij het HBO staat het behalen van een Mastergraad of PhD genoemd. Deze indicatoren worden genoemd in verband met het werken met goed opgeleide en professionele leraren en schoolleiders die samen zorgen voor een veilig en ambitieus leerklimaat. Op welke manier vindt u dat registratie in het Lerarenregister voor PO, VO en MBO bijdraagt aan de kwaliteit van docenten? Hoe ziet u het causale verband tussen het halen van een Mastergraad en/of PhD en de kwaliteit van de docenten in het HBO? Hoe bevordert u de verdere ontwikkeling van de groep docenten die al aan deze eis voldoet? Hoe verklaart u dat gelden beschikbaar voor professionaliseringstrajecten niet volledig gebruikt worden (lerarenbeurs, promotiebeurs etc.)?

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Thema 1: Sporten en bewegen voor iedereen

In het kader van passend sport- en bewegingsaanbod wil de minister komen tot een verhoging van sportparticipatie en gezondheidsbevordering onder de volgende doelgroepen: jeugd in gezinnen met laag inkomen, mensen met een handicap, scholen voor speciaal onderwijs, kinderen met overgewicht, chronisch zieken en ouderen. Hiervoor heeft de minister de volgende middelen ingezet: 4800 buurtsportcoaches, 500 gezonde school certificaten, programma special heroes, 116 JOGG-gemeenten. Waaruit blijkt dat met de inzet van deze middelen, van 59 miljoen euro, de sportparticipatie en sportparticipatie als doelstelling onder deze specifieke doelgroepen is behaald?

De minister heeft als doelstelling het faciliteren en medefinancieren van de top-10-ambitie. Het scheppen van randvoorwaarden voor talenten en topsporters in Nederland waardoor zij op een professionele en verantwoorde wijze kunnen uitblinken in sport, ook tijdens topsportevenementen in eigen land. Uit de verantwoording blijkt dat de regering tevreden is over de prestaties en dat Nederland het goed doet. Naar aanleiding daarvan hebben wij de volgende vraag. Is het juist dat de medaillespiegel van de Olympische Spelen de enige indicator is voor de bevordering van de prestaties? Zo ja, waarom is dit de enige indicator? Zo nee, waarom worden de andere indicatoren niet gemeld en welke zijn dat? Uit het Mulieronderzoek blijkt dat 14% van de topsporters de begeleiding na het terugtreden uit de topsport niet toereikend en adequaat acht. Hoe gaat de minister daarmee om? Waarom is aan dit aspect geen aandacht besteed in 2016? Hoe gaat de minister daar in 2017 voor zorgen? Waarom heeft de minister de indicator welzijn van de topsporter voor en na de loopbaan niet als indicator gebruikt? Uit het genoemde Mulieronderzoek blijkt dat het geen 500 maar 5000 topsporters betreft, hoe gaat de minister er voor zorgen dat van deze groep in het huidige topsportklimaat de juiste begeleiding krijgt?

Thema 2: Jeugdzorg

In het regeerakkoord staat dat u de komende periode (2012-2016) een omslag wil maken naar meer maatwerk. In de beleidsconclusie staat op pagina 85 dat de transitie is geslaagd, maar dat het lokale maatwerk nog vaak tekortschiet. Cliënten melden dat de ontvangen hulp niet aansluit bij de hulpvraag. De minister heeft een regisserende taak ten aanzien van de toegang en kwaliteit van de jeugdzorg, onder andere door het stellen en bewaken van kwaliteitseisen. Welke indicatoren zijn gebruikt om tot uw conclusie te komen dat de transitie is geslaagd? Hoe ziet u uw rol als regiehouder om dat maatwerk alsnog te realiseren? Wat is er reeds op dit vlak ondernomen? Professionals worden beperkt door lokale financiële taakstellingen in het leveren van maatwerk. Hoe denkt u dit in de toekomst tegen te gaan?

Het budget voor jeugdzorg is overgeheveld van centraal naar de gemeenten. Niet iedere gemeente heeft een Rekenkamer die kan onderzoeken of het geld daadwerkelijk besteed is aan jeugdzorg. Er ontstaat een hiaat in de verantwoording van het budget. Hoe volgt u in hoeverre gemeenten het daarvoor bestemde budget aan jeugdzorg besteden?

In het jaarverslag VWS schrijven de bewindspersonen op pagina 22 dat het afbouwen van de regeldruk in 2016 centraal stond. In hoeverre heeft de transitie bijgedragen aan de doelstelling ten aanzien van het verminderen van administratieve lasten? Kortom: hebben zorgverleners daadwerkelijk meer tijd aan zorg kunnen besteden en minder aan onnodig papierwerk?

U zegt in het jaarverslag dat de continuïteit in de jeugdzorg is gewaarborgd. In de praktijk blijkt dat jeugdzorg bij het 18 jaar worden stopt. De Jeugdwet borgt echter jeugdhulp tot 23 jaar. Kan de minister borgen dat elk kind tot zijn 23^e krijgt waar hij/zij behoefte aan heeft?

U verwijst in uw jaarverslag naar de monitor transitie jeugd. De monitor signaleert geen goede aansluiting op jeugdhulp. U geeft aan passende oplossingen te zoeken voor kinderen die onnodig thuiszitten. De monitor signaleert ook de schending van privacy bij het toekennen van hulp. Wat heeft u daaraan gedaan?

De monitor transitie jeugd geeft een duidelijk signaal af met betrekking tot te verkrijgen informatie en te nemen stappen. Hierover staat niets in het jaarverslag toegelicht. Wat heeft u daaraan gedaan?